

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА

Младеновац

Стојана Новаковић 2 ,011/8231-331,8233-417
e-mail: pss.kosmaj@eunet.rs

Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде
Сектор за рурални развој
www.psss.rs

Садржај:

Перспектива повртарске производње
(Виолета Величковић дипл.инг.)

Монилиоза шљиве
(Мијатовић Бојан дипл.инг.)

Монилиоза дуње
(Михаиловић Тамара дипл.инг.)

**Избор праве сорте шљива за подизање
савременог засада**
(Драгољуб Глишић, инг.)

---

5. децембар 2011. године, тираж 300 примерака

ПЕРСПЕКТИВА ПОВРТАРСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Агроекономски услови на територији ПССС Младеновац омогућују успешно гајење средње раног и касног поврћа, на великим површинама уз услове наводњавања. Производња поврћа има карактеристике развијене производње, укључујући све облике производње (од баштенског и њивског начина производње до производње у заштићеном простору). Укупне површине под поврћем износе око 10.000 ха. С обзиром да поседујемо веома повољне агроеколошке услове постоје реалне могућности за остваривање знатно виших приноса. Стога се за унапређење повртарске производње предлаже:

- повећање површина под поврћем при чему би учешће поврћа у сетвеној структури било 10-15%
- посебно повећање гајења поврћа као другог усева
- повећање површине под заштићеним простором (пластеници и стакленици)
- увођење у производњу поврћа више врста за свежу потрошњу, током целе године, као и за различите облике прераде
- примена одговарајућих агротехничких мера, гајење квалитетних и отпорних сорти, коришћење квалитетног семена и садног материјала, реализација економичног приноса поврћа, високог нутритивног и здравственог квалитета
- развијање сточарске производње и система за наводњавање (повезаност сточарства и повртарства чини основу за очување квалитета земљишта, остварење високих приноса и високог квалитета поврћа)
- осавремењивање баштенског начина производње (увођењем нових приноснијих сорти, специфичне механизације и гајењем врста које се тешко могу механизовати, где је потребно веће ангажовање људске радне снаге) и комбиновати је са производњом у заштићеном простору
- повећање броја гајених врста у пољопривредним предузећима и задругама уз продужење континуитета производње
- набавка нове савремене механизације (комбајни, сејалице, саднице, приколице и трактори) намењене преради
- подизање образовног нивоа пољопривредних произвођача у зимским школама, семинарима и саветовањима као и ангажовање локалних медија за емитовање емисија са разним саветима и преношењем порука, нарочито прогнозне службе
- стварање нових сорти и производња квалитетног семена поврћа
- обезбеђивање савремених услова од бербе до пласмана (транспорт, паковање, амбалажа, дистрибутивни центри, краткорочно и дугорочно чување)
- развијање маркетинга који опредељује тржишност произведеног поврћа

У интензивној пољопривредној производњи као што је повртарска производња развојем повртарства подстиче се и развој индустрија, која чини инпут за ову производњу, као што је индустрија пољопривредних машина, индустрија минералних ђубрива, средства за заштиту биља, хемијску индустрију, а то значи више поврћа у исхрани како на домаћем, тако и на страном тржишту, са основном карактеристиком високог укупног нутритивног и здравственог квалитета.

Величковић Виолета дипл.инг.

МОНИЛИОЗА ШЉИВЕ

Синдром монилиоזה шљиве се испољава у облику сушења цветова, гранчица, грана, рак ране и мрку трулеж плодова коју изазива проузроковач *Monilinia laxa*. Редовна је код нас, нарочито је штетна код стенлеја док су чачанске сорте мање осетљиве.

Када се јављају највеће штете? У годинама кад је кишовито у току цветања, знатно може смањити принос. Споредна штета је сушење летораста чиме се нарушава облик круне и смањује родност у наредној вегетацији. Губици се крећу од 30% понекад чак и до 50%, док се у транспорту губи од 5-20%.

Како се симптоми манифестују на плоду? Симптоми се испољавају у виду мрких, округлих пега, обично на местима механичких повреда и рана од инсеката. Заражени плодови се суше и претварају у мумије које се задржавају на стаблу и током зиме.

Сузбијање је најбоље спроводити комбинацијом агротехничких и хемијских мера. При подизању воћњака треба бирати терене са добром аерацијом као и терене на којима нема задржавање воде. Наравно мумифициране плодове треба уклањати прилико резидбе као и заражене гранчице. Хемијске мере треба извршити у периоду цветања и то једно пред цветање и други третман након 5-6 дана у зависности од падавина. Могу се користити препарати на бази бакра затим ипродион, карбендазим, каптан, тебуконазол, хлорталонил, дитианон и винклозолин. Да би се избегла резистентност треба комбиновати системичне и превентивне фунгициде. Без правовремене примене средстава за заштиту код нас није могуће успешно гајење шљиве поготово сорте Стенлеј.

Мијатовић Бојан дипл.инг.

МОНИЛИОЗА ДУЊЕ

Проузроковач: *Monilinia linhartiana*

Под монилиозом дуње се подразумева трулеж плодова, мрка палеж листа и летораста која је распрострањена широм света у подручјима где се ова биљка гаји. Ова болест се нарочито јавља у годинама са кишним и прохладним пролећем. Такође је значајна и трулеж плодова, која нарочито настаје после бербе, током складиштења и чувања.

Симптоми. Болест се јавља на листовима, цветовима, леторастима и плодовима. По формирању листа болест се примећује. Листови који су нападнути имају специфичан мирис на буђ, постају мрки, суше се и савијају. Уколико је време кишовито, на површини зараженог листа се појављује сивкасто-беличаста превлака. Цвет бива заражен преко тучка а плодови могу бити заражени од заматања до бербе и услед заразе, претвара се у мумифицирану масу и на крају опада. Инфекција старих плодова најчешће се остварује на мсту повреда од инсеката. У зависности од температуре, зараза захвата читав плод у року од 7 до 14 дана. Смењивање дана и ноћи погодује стварању плодноносних тела, тако да сваки круг плодноносних тела одговара једном дану и ноћи, 24 часа.

Сузбијање. У зимском периоду требало би сакупити све заражене плодове и листове и уништити. Потребно је предузети и хемијске мере заштите дуње. За заштиту користити неке од препарата са следећим активним материјама: прохлораз, винклозолин, ипродион, просимидон, ципродинил. Непосредно пред отварање цветова обавити прво третирање а друго после опадања круничних листића (10 дана од претходног).

Михаиловић Тамара дипл. инг.

ИЗБОР ПРАВЕ СОРТЕ ШЉИВА ЗА ПОДИЗАЊЕ САВРЕМЕНОГ ЗАСАДА

У предходном броју смо писали о избору и припреми земљишта за садњу воћака а сада ћемо вас упознати са сортама које су погодне за вишеструку намену.

У циљу боље оплодње, веће родности и бољег квалитета плодова шљива, препоручује се гајење две до три сорте заједно, при чему је једна од њих водећа (главна), а остале су опрашивачи.

За производне засаде препоручују се следеће сорте: чачанска родна, чачанска лепотица, стенли, ваљевка, безвирусна пожегача. Наведене сорте су погодне за сушење, справљање ракије, замрзавање, справљање пекмеза и конзумирање у свежем стању.

Поред напред наведених сорти, препоручују се у мањој мери следеће сорте конбинованих својст-ава: чачанска рана, калифорниска плава, чачанска најбоља, валерија, аженка, италијанка и друге.

Од перспективних сорти препоручују се следеће: силвија, опал, хермон, албатрос, јубилејна. Последњих година појављују се неке стоне јапанске сорте округлог плода и атрактивног изгледа.

Свакако да нетреба занемарити ни аутохтоне (домаће) сорте које се могу садити на мањим површинама, са готово искључивом наменом з производњу ракије (црвена ранка, метлаш, белош-љива).

У свету се шљива користи у више од 90% случајева за производњу пекмеза, компота, слатког, сокова, мармелада иза сушење, а само 10% за производњу ракије. Код нас је обрнути случај, што се у наредним годинама мора знатно мењати, а у духу светских кретања.

Пошто су сорте шљива мање захтевне према земљишту, клими и заштити од болести и штеточина, може се поуздано рећи да је ова производња врло профитабилна и да шљиварство треба и даље унапређивати, увођењем нових технологија и квалитетнијих и роднијих сорти.

На крају, може се констатовати да је избор шљиве као воћне врсте и одговарајућих сорти конбинованих својстава за комерцијалну производњу добар избор сваког произвођача, те и могућа солидна зарада у оквиру савремених засада шљиве.

**Саветодавац
Воћарства и виноградарства
Глишић Драгољуб дипл.инг**